

АНАЛІЗ ЛЕКСІЧНЫХ СРОДКАЎ У МЫТНЫХ ТЭКСТАХ У ПЕРЫЯД РАСПАЎСЮДЖАННЯ КАРОНАВІРУСНАЙ ІНФЕКЦЫІ

А. А. Язбек

выкладчык кафедры замежных моў,
Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт ім. Максіма Танка, г. Мінск
lenayazbik@gmail.com

У артыкуле на матэрыяле выбаркі з тэкстаў афіцыйнага сайту Сусветнай мытнай арганізацыі аналізуюцца лексічныя сродкі выразнасці, што ўжываюцца з мэтай надання экспрэсіўнасці інфармацыі, якая перадаецца ў спецыяльных тэкстах галіновых выданняў, і павышэння яе ўздзеяння на адрасатаў ва ўмовах пандэміі. Вынікі даследавання паказалі, што адным з асноўных лексічных сродкаў выразнасці галіновых тэкстаў у перыяд пандэміі можна лічыць метафару, у тым ліку вербатуўную.

Ключавыя словы: галіновыя выданні; мытныя тэксты; пандэмія; лексічныя сродкі выразнасці; метафара.

ANALYSIS OF LEXICAL MEANS IN CUSTOMS TEXTS DURING THE COVID-19 PANDEMIC

A. Yazbek

Lecturer of the Department of Foreign Languages
Belarusian State Pedagogical University named after Maxim Tank, Minsk
lenayazbik@gmail.com

The article analyzes the lexical means of expression used to increase the expressiveness of information transmitted in special texts of industry publications on the materials of samples from WCO News and its impact on recipients in a pandemic. The results of the study showed that one of the main lexical means of expression of industry texts in the pandemic period can be considered a metaphor, including verbal.

Keywords: industry publications; customs texts; pandemic; lexical means of expression; metaphor.

Сродкі масавай камунікацыі хутка рэагуюць на падзеі, якія адбываюцца ў грамадстве, якія закранаюць шырокія пласты насельніцтва, фармуючы пры гэтым грамадскае меркаванне. Пад актуальнасцю, характэрнай для публіцыстычных тэкстаў, трэба разумець не толькі падзейную актуальнасць, але і моўную, якая перадаецца праз выкарыстанне актуальных фразеалагізмаў і метафарычных выразаў, найбольш частотных лексічных адзінак, тыповых для дадзенага моманту і спосабаў камунікацыі. Пры гэтым адзначаецца паралелізм выкарыстоўваемых моўных сродкаў: як стандартных, так і экспрэсіўных, як агульнапрынятай лексікі, так і тэрміналогіі, зразумелай усім, але ў той жа час адрознай сваёй навізнай.

Па меркаванні Т. Г. Дабрасклонскай, матэрыялы тэкстаў СМІ з'яўляюцца «адной з самых распаўсюджаных форм існавання мовы» [1, с. 3], а сама мова трактуецца як «асаблівы тып функцыянальна-стылявых адзінастваў» [1, с. 21]. Мова галіновых выданняў, таксама як і мова публіцыстыкі, характарызуецца сацыяльна-культурнай, сітуацыйнай абумоўленасцю і «рэактыўнасцю», якую В. Г. Кастамараў называе «імгненнай актуальнасцю, часовай або пастаяннай» [3, с. 179].

Менавіта так можна ахарактарызаваць крызісную сітуацыю, выкліканую пандэміяй COVID-19, якая аказала ўплыў не толькі на шырокія пласты насельніцтва і ўсе сферы яго дзейнасці, але і на яго мову. Каранавірусы існавалі і раней, але ў наш час запушчаны працэс моўнага і кагнітыўнага афармлення дадзенага канцэпта, які можа лічыцца агульнапрынятай лінгвістычнай з'явай [5]. Ва ўмовах крызісу на першае месца вылучаецца прагматычная функцыя сродкаў масавай інфармацыі, якая заключаецца не толькі ў перадачы інфармацыі, арыентаванай на атрыманне адэкватнага адказу, але і навязванне пэўных стэрэатыпаў паводзін, новых канцэптаў у рамках крызіснага плана, мадэляў ўспрыняцця рэчаіснасці. Зыходзячы з гэтага варта адзначыць важнасць аксіялагічнай інтэнцыі прадстаўніка СМІ разам са змястоўна-фактуальным складаючым кампанентам [2].

Усе вышэйпералічаныя характарыстыкі можна аднесці і да галіновых мытных выданняў, якія з'яўляюцца часткай сродкаў масавай інфармацыі і прадстаўляюць публіцыстычны падстыль. У складаны крызісны перыяд на першы план выходзіць імпліцытная роля тэкстаў галіновых выданняў у стварэнні станоўчага вобразу мытні, якая ажыццяўляе сваю бесперапынную дзейнасць у цяжкіх умовах, робіць усё магчымае ў рамках сваёй місіі па абароне бясспекі і здароўя грамадзян, прадухіленні панікі, арганізацыі кансультацыйнай дапамогі насельніцтву.

У ходзе лінгвастылістычнага аналізу намі былі даследаваны асноўныя лексічныя сродкі выразнасці, якія паказваюць ход пандэміі і барацьбу з вірусам, было ўстаноўлена, што часцей за ўсё ў стварэнні выявы COVID-19, наступстваў пандэміі і барацьбы з ёй выкарыстоўваецца метафара: **SMART borders for seamless trade** [6] 'разумныя межы для бесперабойнага гандлю'.

The COVID-19 pandemic, this is not what most people see we just function as a **global village** of nations, it stresses our vulnerability in front of such disasters [6]. 'Ва ўмовах пандэміі COVID-19 большасць людзей бачаць не тое, што існуе на самой справе, мы проста функцыянуем як глабальная вёска нацыяў, гэта падкрэслівае нашу ўразлівасць перад такімі бедствамі'.

Тэрмін «глабальная вёска», уведзены М. Маклюэнам для абазначэння «зменшанага» за кошт электронных сродкаў сувязі і інтэрнэту зямнога шара, у кантэксце пандэміі выкарыстоўваецца ў якасці метафары, якая перадае нашу блізкасць і агульную ўразлівасць.

У працэсе даследавання было адзначана выкарыстанне метафары, якая семантычна адносіцца да тэмы вайны, барацьбы. Прыкладам такога ўжывання ў вывучаных тэкстах могуць з'яўляцца: **curfew** passes to Customs staff 'пропускаў на коменданцкую гадзіну супрацоўнікам мытні', **widecurfew** 'пашыраная каменданцкая гадзіна' [6].

Даследаваны кантэнт характарызуецца ўжываннем вербатуўных метафар, якія нясуць ярка-выяўленую эмацыйную афарбоўку і выкарыстоўваюцца аўтарамі для апісання рашучых дзеянняў мытні па супрацьдзеянні пандэміі: Sri Lanka Customs (SLC) also had to

leverage **digital tools** and find practical solutions to ensure the continued movement of cargo while applying government rules to avoid the **spread of the virus** [7]. 'Митні Шры-Ланкі (SLC) таксама прыйшлося выкарыстоўваць цыфравыя прылады і знаходзіць практычныя рашэнні, каб забяспечыць бесперапыннае перамяшчэнне грузаў, ужываючы дзяржаўныя правілы для прадукілення распаўсюджвання віруса'. However, Customs staff remained **"on-call"** and, if needed, had to report for duty [7]. 'Аднак супрацоўнікі митні заставаліся "дзяжурнымі" і, пры неабходнасці, павінны былі з'явіцца на працу'.

Са змяненнем сітуацыі з каранавірусам адбываецца напайненне лексіка-семантычнага поля гэтага тэрміну, прычым у даследаваных тэкстах найбольш часта выкарыстоўваецца яго абрэвіатура COVID-19. У сувязі з тым, што асвятляецца крызісная сітуацыя ў галіне аховы здароўя, тэксты характарызуюцца частотным ужываннем лексікі з вобласці спецыяльнай медыцынскай тэрміналогіі, якая перайшла ў разрад практычна агульнаўжывальнай. Прыкладам такіх ЛА могуць служыць: **coronavirus case** 'выпадак каранавіруса' [7]. Strict instructions were issued in order to minimize human gatherings and maintain **social distancing** in order to contain **contamination** [7]. 'Былі дадзены строга інструкцыі, каб звесці да мінімуму навалы людзей і падтрымліваць сацыяльнае дыстанцыяванне, каб стрымаць заражэнне'. **Protective gear (face masks, hand gloves, sanitizers)** were provided to the staff, especially those at the airport [7]. 'Персаналу, асабліва ў аэрапорце, былі прэдастаўлены сродкі абароны (медыцынскія маскі, пальчаткі для рук, дэзінфікуючыя сродкі)'. **A disinfecting chamber** was first established at the entrance to the Customs Headquarters ... [7] 'Дэзінфікуючая камера была спачатку ўстаноўлена на ўваходзе да кіраўніцтва митні'... **Infrared thermometers** were provided to allow Customs officers to check the body temperature of visitors [7]. 'Былі забяспечаны інфрачырвоныя тэрмометры, каб супрацоўнікі митні маглі правяраць тэмпературу цела наведвальнікаў'.

У час работы з тэкстамі была выяўлена некаторая асаблівасць ва ўжыванні сінонімаў, якая выяўляецца ў выбары такой лексічнай адзінкі, якая нясе большую эмацыйную афарбоўку, чым яе нейтральны аналаг, і больш дакладна перадае камунікатыўную інтэнцыю: The Unit's experts making use of covert methods and informants to **feed** the intelligence system and **back up** enforcement operations [6]. 'Спецыялісты падраздзялення выкарыстоўваюць тайныя метады і інфарматараў каб «прыкарміць» сістэму разведкі і падтрымаць аперацыі праваахоўных органаў'. М. В. Нікіцін справядліва мяркуе, што выбар сінонімаў з'яўляецца камунікатыўна-прагматычным маўленчым дзеяннем [4, с. 451], якое забяспечвае ўдакладненне паняццяў з улікам асаблівасці сітуацыі. Уплыў пандэміі прасочваецца і ў выбары лексічнай адзінкі з сінанімічнага шэрагу, пры якім перавага аддаецца слову, якое ўжываецца ў медыцынскім кантэксце: **Sanitizing facilities**, including wash basins and footbaths, were installed in front of all office entrances [7]. 'Перад усімі ўваходамі ў офіс былі ўсталяваныя дэзінфікуючыя сродкі, у тым ліку рукамыніцы і ванначкі для ног'.

У існуючых умовах уплывовая функцыя тэкстаў СМІ пачынае пераважаць над інфарматыўнай, што патрабуе экспрэсіўнасці саміх тэкстаў, якая дасягаецца за кошт пашырэння выразных рэсурсаў мовы, у тым ліку лексічных.

Такім чынам, аднымі з асноўных лексічных сродкаў выразнасці галіновых тэкстаў у перыяд пандэміі можна лічыць метафару, якая семантычна адносіцца да тэмы вайны і барацьбы. У поўнай меры выкарыстаны моўны патэнцыял выразнасці вербатуўнай метафары пры рашэнні камунікатыўнай задачы па інфармаванні аб дзейнасці митні ў перыяд пандэміі, яе мабілізацыі і кансалідацыі. У даследаваных тэкстах назіраецца пераход тэрмінаў з вобласці спецыяльнай медыцынскай тэрміналогіі ў агульнаўжывальную сферу, ужываюцца больш эмацыйныя сінонімы, якія дакладней перадаюць камунікатыўную інтэнцыю.

Бібліяграфічны спіс:

1. Добросклонская, Т. Г. Вопросы изучения медиатекстов (опыт исследования современной английской медиаречи) / Т. Г. Добросклонская. – М. : Едиториал УРСС, 2005. – 288 с.
2. Евдак, А. Н. Роль метафоры в языке с точки зрения социолингвистики (на примере концепта кризис) / А. Н. Евдак // Актуальные проблемы германистики, романистики и русистики. – 2011. – № 1. – С. 188–191.
3. Костомаров, В. Г. Наш язык в действии: очерки современной русской стилистики / В. Г. Костомаров. – М. : Гардарики, 2005. – 287 с.
4. Никитин, М. В. Курс лингвистической семантики / М. В. Никитин. – СПб. : Научный центр проблем диалога, 2007. – 760 с.
5. Серебрякова, С. В. Лингвистическое портретирование пандемии Covid-19 в прессе России и Германии / С. В. Серебрякова, А. И. Милостивая // Гуманитарные и юридические исследования. – 2020. – № 2. – С. 202–209.
6. Mikuriya, K. A few words about the theme of the year / K. Mikuriya // WCO news [Electronic resource]. – 2019. – № 88. – Mode of access: https://mag.wcoomd.org/uploads/2019/02/WCONews88_UK.pdf. – Date of access: 03.03.2022.
7. Jayaratne, S. Customs in the face of COVID-19: the case of Sri Lanka / S. Jayaratne // WCO news [Electronic resource]. – 2020. – № 92. – Mode of access: <https://mag.wcoomd.org/magazine/wco-news-92-june-2020/customs-in-the-face-of-covid-19-the-case-of-sri-lanka/>. – Date of access: 03.03.2022.